

Effektrapport 2020

Fonden för Psykisk Hälsa

Innehåll

Riktlinjer för effektrapportering	2
Syfte och mål.....	2
Riktlinjernas innehåll	2
Vad förväntas medlemsorganisationen rapportera?	2
Hur ska effektrapporten se ut?	3
Hur ska effekterna kommuniceras?	3
Vad är Självdiagnosen?	3
Vad ska skickas in till Giva Sverige?	3
Principer2	3
Efterfrågade upplysningar — Nivå 1 <i>Grundläggande rapportering</i>	4
Fonden för Psykisk Hälsa – Nivå 1 <i>Grundläggande rapportering</i>	5

Riktlinjer för effektrapportering

Syfte och mål

Syftet med effektmätning- och rapportering är att styra och utveckla verksamheten, samt att visa för sina målgrupper, finansiärer, medarbetare och övriga intressenter vilken samhällsnytta som uppnås. Giva Sveriges mål med dessa riktlinjer är att ge vägledning till sina medlemsorganisationer kring vilket innehåll som bör ingå i effektrapportering.

Riktlinjernas innehåll

Riktlinjerna för effektrapportering består av principer och upplysningar. Till stöd för att förstå vad som efterfrågas i upplysningarna erbjuds en ordlista. Både principerna, upplysningarna och ordlistan finns i detta dokument.

Principerna guidar organisationer i vad de ska sträva efter i sin effektrapportering, ex. att den ska vara sammanhängande.

- || Sammanhängande
- || Tillgänglig och begriplig
- || Balanserad och transparent
- || Verifierbar och tillförlitlig
- || Proportionerlig och relevant
- || Jämförbar

Upplysningarna är information som effektrapportering bör innehålla. De omfattar sju områden

1. Uppge rapportens avgränsningar
2. Beskriv er förändringsteori
3. Rapportera använda resurser
4. Rapportera prestationer
5. Rapportera utfall och effekter
6. Utvärdera
7. Beskriv hur ni mäter

Ordlistan förklarar och definierar viktiga begrepp

Vad förväntas medlemsorganisationen rapportera?

Giva Sveriges medlemsorganisationer kan välja att rapportera i olika omfattning beroende på sina förutsättningar och behov. Det finns tre rapporteringsnivåer att välja mellan: *Grundläggande* rapportering (s. 4), *Fördjupad* rapportering (s. 5) och *Utförlig* rapportering (s. 6). Använd riktlinjerna för den rapporteringsnivå som ni valt. På er valda rapporteringsnivå behöver ni inte uppfylla alla upplysningar direkt. Det viktiga är att det sker en förbättring från år till år. Detta gäller oavsett vilken nivå som organisationen väljer att rapportera på.

Hur ska effektrapporten se ut?

Varje medlemsorganisation väljer själv hur deras effektrapport sammanställs och ser ut, utifrån sina olika resurser och behov. Organisationerna behöver inte skapa en effektrapport särskilt för Giva Sverige, utan kan med fördel väva in de efterfrågade upplysningarna i rapportering som de ändå gör till andra intressenter. Rapporten måste dock publiceras på organisationens hemsida.

Hur ska effekterna kommuniceras?

Effektrapporten ska publiceras på medlemsorganisationens hemsida. Därutöver kan varje organisation välja hur eventuell ytterligare kommunikation till intressenter ska göras och se ut – det kan t. ex. vara en infografik eller en film.

Vad är Självdagnosen?

Självdagnosen är ett diagnosverktyg som stödjer Giva Sveriges medlemsorganisationer att själva bedöma i vilken utsträckning deras effektrapportering innehåller de upplysningar som efterfrågas i riktlinjerna. På detta vis kan de enkelt se om något saknas, och hur deras effektrapportering kan bli ännu bättre till nästa rapporteringsperiod. Självdagnosen fyller även funktionen att den ger Giva Sverige möjlighet att se mönster i vilka områden i effektrapporteringen som är mest utmanande för medlemsorganisationerna och därmed kunna erbjuda relevant stöd.

Varje år ser Giva Sverige över ett urval av medlemmarnas självdagnoser, för att stämma av att riktlinjerna tolkas enhetligt och för att identifiera behov av stöd.

Vad ska skickas in till Giva Sverige?

Efter att medlemsorganisationen sammanställt sin effektrapport och fyllt i självdagnosen ska följande mejlas till Giva Sverige senast den **30 september**:

- en länk till effektrapporten publicerad på hemsidan
- den ifyllda självdagnosen.

Vad är *Exempelbanken*?

Exempelbanken innehåller exempel på effektrapportering för inspiration och vägledning.

Principer²

Följande principer ska tillämpas vid effektrapportering:

Sammanhängande

Rapporteringen ger en sammanhängande berättelse som knyter samman resurser, aktiviteter, prestationer, utfall och effekter. Tidigare års investerade resurser och resultat ingår i de fall de bedöms ha bidragit till det rapporterade resultatet.

Tillgänglig och begriplig

Relevant information är lätt att hitta och förstå för alla som vill ha tillgång till den. Informationen är anpassad för organisationens intressenter. Både årets och tidigare års rapportering görs tillgänglig för allmänheten.

**Balanserad
och transparent**

Rapporterad information är — inom de valda avgränsningarna för rapporten — fullständig, öppen och balanserad. Organisationen belyser såväl framgångar som motgångar samt möjligheter och utmaningar, som är relevanta för externa intressenter att känna till.

**Verifierbar
och tillförlitlig**

Informationen i effektrapporteringen kan styrkas om extern part skulle vilja granska den.³ Den är tillförlitlig och eventuella osäkerheter redogörs för.

Relevant och proportionerlig

Den inkluderade informationen är relevant och väsentlig för organisationens intressenter (informationen är väsentlig om den kan förväntas påverka intressenters beslut och beteende).⁴ Omfattning och detaljnivå i rapporteringen är anpassad till organisationens storlek, och till graden av komplexitet i det samhällsproblem den adresserar.

Jämförbar

Informationen presenteras på ett överblickbart och konsekvent sätt som gör det möjligt för intressenter att följa förändringar i organisationens verksamhet och resultat över tid. I den mån det är möjligt presenteras informationen på ett sätt som underlättar jämförelser med liknande organisationer.

2 Principerna är inspirerade av andra riktlinjer för rapportering av icke-finansiell information (t.ex. Global Reporting Initiative, Sustainability Accounting Standards Board, UN Global Compact, Greenhouse Gas Protocol, International Integrated Reporting Council, Natural Capital Protocol, Social & Human Rights Capital Protocol och Ekonomistyrningsverket)

3 I enlighet med ÅRL 6:4 och K3 37.2 ska organisationen lämna uppgift i förvaltningsberättelsen om hur dess ändamål har främjats, vilket revideras av extern och objektiv part.

4 Om den svenska organisationen har begränsat inflytande över effektrapporteringen (ex. på grund av att den är del av en internationell organisation med centraliserad effektrapportering) rekommenderas organisationen att rapportera på den del av verksamheten där den har inflytande över mätning och rapportering. För de delar av verksamheten där den svenska organisationen har begränsat inflytande över mätning och rapportering, kan organisationen istället sammanfatta den internationella effektrapporteringen och transparent hänvisa till den internationella organisationens webbsida för mer information. Hur ansvaret för effektmätning och -rapportering är fördelat inom organisationen bör beskrivas i rapporten.

Efterfrågade upplysningar — Nivå 1 *Grundläggande rapportering*

Listan nedan innehåller efterfrågade upplysningar för organisationer som väljer att rapportera på nivå 1 Grundläggande rapportering (med fokus på prestationer). Om rapporteringen avser flera olika verksamhetsområden kan det vara enklast och mest rättvisande att tillämpa listan på respektive område var för sig. Varje organisation definierar själv vad som utgör ett verksamhetsområde. Organisationen behöver inte uppfylla allt i upplysningarna (riktlinjerna). Detta gäller oavsett vilken nivå man väljer att rapportera på. Det viktiga är att det sker en förbättring från år till år.

Fonden för Psykisk Hälsa – Nivå 1 *Grundläggande rapportering*

Fonden för **Psykisk Hälsa** är relativt liten och faller in under grupp 1 i övriga redovisningar till Giva Sverige. Styrelsen väljer därför att svaren i effektrapporten utgår från nivå 1 Grundläggande rapportering.

1. Avgränsningar

1.1 Beskriv organisationen i termer av associationsform, verksamhetsområden och geografisk täckning

Fonden för **Psykisk Hälsa** är en ideell förening, innehar 90-konto och är medlem i Giva Sverige. Föreningen är en egen organisation och ingår inte i någon annan. Däremot samarbetar föreningen med andra organisationer med liknande mål.

Enligt stadgarna §2 är föreningens verksamhetsområde och uppgifter följande: *”Fonden har till uppgift att främja mental hälsa och verka för bekämpande av psykiska sjukdomar och funktionsnedsättningar. Detta skall huvudsakligen ske genom att bidra till och stödja forskning inom psykiatrins och psykologins samtliga specialiteter, samt främja utveckling av nya undersöknings-, behandlings- och omvårdnadsmetoder inom det psykiatriska och psykologiska arbetsområdet. Detta kan även innefatta stöd till utrustning och apparatur för ovan nämnda forskning.*

I samma syfte ska fonden bedriva och stöda upplysning om den psykiatriska och psykologiska forskningens mål och medel samt om de psykiska sjukdomarnas förebyggande, symptom och behandling.

Vidare skall fonden arbeta mot stigmatisering av psykisk ohälsa och folkupplysning kring sådana frågor.

Fonden kan även initiera, stödja eller genomföra forsknings- och utvecklingsprojekt inom ovan nämnda områden.

Fondens medel skall inte användas för vård- och stöduppgifter som åligger stat, landsting och kommun”.

Fonden för Psykisk Hälsa har sitt verksamhetsområde begränsat till Sverige.

*1.2 Redogör för rapporteringens **avgränsningar** med beaktande av t.ex. verksamhetsområde och geografi.*

Föreningens verksamhetsområde omfattar inte hälso- och sjukvårdande verksamheter inom områdena psykiatri och psykologi, utan enbart insamling av pengar för att bidra till stöd för forskning inom områdena samt upplysning om psykisk hälsa i folkbildande syfte för att därigenom minska stigma. Verksamheten är begränsad till Sverige.

1.3 Redogör för **tidsperioden** som rapporteringen gäller

Effektrapporten avser verksamhetsåret 2019

2. Beskriv er förändringsteori

I denna sektion rapporteras inte resultat (det görs i sektion 3-6 nedan).

2.1 Beskriv **problemet** ni adresserar och för vilken/vilka **målgrupp(er)**

Psykiska sjukdomar

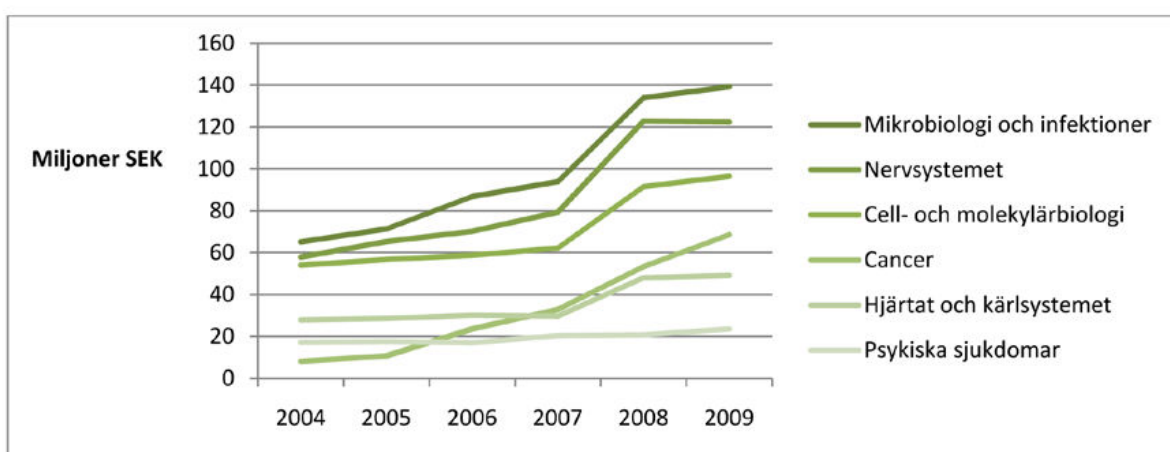
I mars 2009 bildades en tvärvetenskaplig grupp inom Kungl. Vetenskapsakademien med uppgift att granska den psykiatriska forskningen. Ur uttalandet Reformprogram för svensk psykiatrforskning, augusti 2011 sägs bl. a följande (Utdrag ur rapporten):

”Sjukdomsördan för samhället kommer till uttryck på tre sätt: a) kostnader för vård och produktionsbortfall i samband med sjukdom, b) kostnader för anhörigas vård av psykiskt sjuka, och c) individers lidande av sjukdom som sådan (funktionsnedsättning). Liksom i andra delar av denna rapport inkluderas inte demenssjukdomar.

Total samhällskostnad beräknas i denna utredning till ca 70-75 miljarder kronor”. Någon uppföljande studie har därefter inte genomförts.

”Det internationellt mest använda måttet för funktionsnedsättning och för tidig död är DLAY (Disability Adjusted Life Years). De två måtten COI och DALY är två olika sätt att mäta den samhälleliga sjukdomsördan. Den ena i form av produktionsbortfall och resursförbrukning och den andra i form av funktionsnedsättning och förlorade levnadsår. Båda måtten tyder på att psykiska sjukdomar svarar för 20-30 procent av den totala sjukdomsördan för alla sjukdomar”.

Vetenskapsrådets anslag till medicinsk forskning för olika sjukdomsgrupper

Forskningsresurserna beträffande psykiska sjukdomar uppgår till relativt små belopp i Sverige. Anslagen från en av de största offentliga forskningsfinansiärerna för medicinsk forskning i Sverige, Vetenskapsrådet, utgör knappt 3 procent av rådets totala anslag till medicinsk forskning – en minskad andel från drygt 4 procent sedan 2004.

”Det visar sig att forskningsanslagen inte uppgår till mer än 0,1–0,2 procent av sjukdomarnas samhällsekonomiska kostnader (COI). Detta kan jämföras exempelvis med forskningsanslagen till cancerforskning, som uppgår till drygt 2 procent av de samhällsekonomiska kostnaderna för cancersjukdomar, dvs. cirka tio gånger så mycket i förhållande till kostnaderna på respektive område”.

I jämförelse med andra sjukdomsgrupper, utgör andelen forskningsmedel avseende psykiatri och psykologi i förhållande till samhällskostnaden avsevärt lägre än för andra sjukdomsområden.

Samhällskostnaden för psykisk ohälsa kan enligt WHO beräknas till 5 procent av BNP. Detta beräknas till ca 200 miljarder kronor för Sverige.

Stigmatisering och för tidig död

Människor med psykisk ohälsa utsätts ofta för stigmatisering i samhället, både inom massmedia, inom samhällets välfärdsservice och de har ofta svårt att få sina grundläggande behov tillgodosedda. Idag dör cirka 1500 människor på grund av suicid och människor med allvarlig psykisk sjukdom lever i snitt 15-20 år kortare än andra. På Stockholms läns landstings webbplats anges följande: ”Personer med schizofreni har mellan 12-15 år kortare livslängd än befolkningen i övrigt. Undersökningar visa att schizofreni är den psykiatriska sjukdom som är förknippad med högst dödlighet som följd av samsjuklighet i olika kroppsliga sjukdomar”.

2.2 Redogör för vilken typ av resurser ni använder för att nå tänkta effekter

Psykiatrifondens styrelse inkluderar såväl bred och djup kompetens framförallt inom psykiatri och psykologi både på forskarnivå och på klinisk nivå samt inom ekonomi och förvaltning. Styrelsen beslutade dessutom i januari 2016 att ha som mål att tre av ledamöterna i styrelsen bör ha kompetens och erfarenhet av ”fundraising” och ha ett nätverk inom företagsvärlden, erfarenhet och nätverk inom kommunikation och media samt erfarenhet inom ledarskap/organisation. I samband med fyllnadsval av ersättare i styrelsen i december 2019 har två av de tre kompetensområdena uppnåtts.

Styrelsen har dessutom befogenhet att för olika syften tillsätta särskilda kommittéer. Till styrelse är knutet ett vetenskapligt råd och en programkommitté. Detta, tillsammans med ett utvecklat samarbete i nätverk med andra organisationer med liknande syften, medför en uthållighet inte minst vad avser organisationsutveckling, planering och genomförande av olika former av utåtriktad verksamhet/events.

Styrelsen har dessutom engagerat en person för att sköta den löpande ekonomin och i vissa delar medverka i utvecklingsarbetet, en person på 20 procent för planering av events och dialog med olika samarbetspartners, en person på 20 procent för arbete med framförallt hemsidan samt en person på maximalt 50 procent för Psykiatrifondens räkning utforma en plan för att utveckla former för kontakter med organisationer och företag med syfte att skapa donationer till Psykiatrifonden samt att genomföra denna plan. Alla dessa arbetar utifrån egen firma. Fonden har ett nära samarbete med WeMind genom att fonden utan kostnad disponerar lokal hos dem. Därutöver bidrar WeMind utan kostnad med viss administrativ service.

Fonden har under 2019 samarbetat med 1,6 & 2,6 miljonerklubben, ICA- Kuriren, WeMind, Hjärnfonden, Psykologförbundet, NSPH, MIND, Suicide Zero och Svensk Psykiatrisk Förening. Nytt för 2019 har varit genomförande av en seminarierie i samarbete med 1,6 miljonerklubben, ICA-kuriren samt med Suicide Zero. Styrelsen med stöd av sitt vetenskapliga råd har fördelat 600 000 kronor i forskningsmedel överfört till fonden från Suicide Zero.

Skatteverket beslutade under 2019 att gåvor som ges till Psykiatrifonden och avser forskning under vissa villkor ger rätt till skattereduktion för givaren.

*2.3 Redogör för vilka **aktiviteter** ni genomför för att nå tänkta effekter*

I rapporten från den tvärvetenskapliga gruppen föreslås fem olika insatser för att stärka forskningen inom psykiatri i Sverige, varav följande är vägledande för Fondens för Psykisk hälsa satsning på forskning inom området psykiatri och psykologi.

”Ge stipendier åt 10 yngre lovande forskare för att bedriva post-doktoral utbildning vid starka forskningsinstitutioner i utlandet under 3 år med löfte om 4-årig tjänst och startanslag vid svensk institution vid hemkomsten, givet att studierna utomlands varit framgångsrika. Nya stipendier bör utlysas i fyra år så att sammanlagt 40 forskare slussas igenom programmet”.

Fonden för psykisk hälsa stödjer psykiatrisk och psykologisk forskning och inte privatpersoner eller föreningar. Medel ges företrädesvis till doktorander eller post-doktorala forskare.

Fonden för Psykisk Hälsa samlar in pengar för att fördela till forskningsprojekt. Till styrelsens hjälp för prioritering bland ansökta projektmedel bidrar det vetenskapliga rådet med representanter av högt ansedda forskare inom olika delområden inom psykiatri och psykologi och fördelat över Sverige.

Styrelsen delar sedan 2009 varje år ut ett fördomspris till personer eller verksamheter som på ett betydande sätt motverkar fördomar kring psykisk sjukdom, psykiska funktionsnedsättningar eller psykisk ohälsa i bredare bemärkelse. Förslag till pristagare lämnas på fondens hemsida.

Fonden samarbetar också med ambassadörer som på olika sätt bidrar till ökad kunskap i samhället om psykisk ohälsa.

Ledamöterna i styrelsen medverkar i samhällsdebatten avseende aktuella frågor om psykisk hälsa genom att skriva artiklar inom olika relevanta områden som publiceras i media, galor/events, deltar i Almedalsveckan, seminarieverksamhet/Webbinarer, etc. Styrelsen arrangerar även seminarier inom aktuella områden, Mental Health Evening. Styrelsen samarbetar i dessa aktiviteter med andra organisationer där så är lämpligt. Styrelseledamöterna arbetar utan ersättning och bidrar därigenom med egen tid, kunskap och kontaktnät.

*2.5 Redogör för de **effekter** på längre sikt som ni vill åstadkomma, samt när i tid de förväntas realiseras*

Psykiatrifondens mål

Psykiatrifondens styrelse uppdaterade sina mål 2018-08-21 och finns redovisade i årsrapporterna avseende 2018 och 2019 samt på Psykiatrifondens hemsida. Dessa har inte uppdaterats, men kommer att ske inom ramen för Nystart 2 under 2020-2021.

Fondens huvudsakliga strategiska och långsiktiga mål definierades i augusti 2018 till följande:

- Att samhällets resurser för forskning och övrig kunskapsutveckling inom det psykiatriska och psykologiska området skall öka så att det bättre relateras till sjukdoms-
börda/samhällskostnad än idag.

- Att vi i samhället skall tala om psykisk ohälsa med samma frånvaro av stigma som vi t.ex. talar om cancer idag.
- Att massmedia i sin rapportering om olika brott undviker att koppla brottet till psykisk ohälsa hos gärningsmannen där detta inte är relevant för gärningen och att psykiatriska diagnoser inte används i nedsättande syfte.
- Att en människa med psykisk ohälsa inte definieras utifrån sin sjukdom, t ex ”psyksjuk”.
- Att människor med psykisk ohälsa bemöts i samhället med samma frånvaro av stigma som övriga människor.

Strategiska verksamhetsmål definierades 2018 som följer:

- Att genom stöttande av unga forskare öka antalet forskningsaktiva inom området psykisk hälsa och därigenom öka tilldelning från andra källor såsom Vetenskapsrådet, ALF, Hjärnfonden m fl.
- Att inom tre år, 2021, kunna dela ut 2,0 miljoner kronor i forskningsmedel och att ändamålskostnaderna totalt uppgår till 3,0 miljoner kronor.
- Att utveckla/vidareutveckla allianser med andra organisationer som arbetar inom samma område, t ex NSPH, Hjärnfonden, Svenska Psykiatriska Föreningen (SPF), Psykologförbundet, 1,6 & 2,6 miljonersklubben m fl.
- Att fortsätta medverka i/arrangera olika mediala sammanhang och events såsom radio, TV, film, Mental Health Evening, tidskrifter m.m. samt i seminarier och dialoger, t. ex i Almedalsveckan, där ämnet handlar om psykisk hälsa.
- Att medverka i utvecklingen och spridning av Mental Health Run
- Att verka för att man inom två år, 2020, kan bidra till att de pressetiska reglerna ändras så att människor i massmedia inte identifieras genom sin psykiska sjukdom eller att de utmärks på ett utpekande och för artikeln irrelevant sätt.
- Att utveckla styrelsens sammansättning och kompetens även med inriktning mot näringsliv och fundraising
- Att effektivisera de administrativa rutinerna avseende gåvobrev och tackbrev samt registerhållning.
- Att inom planperioden 2019-2021 kunna upprätta ett kansli för Psykiatrifondens administration.

3. Rapportera resurser

*3.1 Ange organisationens **totala verksamhetskostnader** för tidsperioden angiven i 1.3 (utan beaktande av effektrapportens angivna avgränsningar i 1.2)*

Under 2019 använde fonden följande ekonomiska resurser för att nå sina mål:

• Ändamålskostnad	2 681 Tkr
• Insamlingskostnad	184
• Administrativ kostnad	120
Totala kostnader	2 985 Tkr

Ändamålskostnader är sådana som avser olika aktiviteter som syftar till att leda mot målet, t ex fördelning av forskningsanslag, utdelning av antistigmpriset, medverkan i seminarier, köpa artikelutrymme för kunskapsförmedling och andra former av kunskapsförmedling.

Fondens kostnader 2019 redovisas enligt anvisningarna i K 3. För närmare analys hänvisas till Psykiatrifondens dokument Årsredovisning avseende 2019, kapitel Resultat och Ställning, <https://www.psykiatrifonden.se/styrdokument>.

*3.2 Redogör för **den del av organisationens verksamhetskostnader** som faller inom effekt-rapportens angivna avgränsningar (samma som 3.1 om inga avgränsningar gjorts i 1.2)*

Organisationens verksamhetskostnader är detsamma som gäller i avsnitt 3.1

I sektion 4-7 ska ni endast inkludera resultat och information som gäller för effektrapportens angivna avgränsningar.

4. Rapportera prestationer

*4.1 Redogör för **prestationer***

För den som vill ha en fullständig redogörelse för fondens prestationer 2019 finns dessa redovisade i Årsredovisningen avseende 2019 <https://www.psykiatrifonden.se/styrdokument>. Följande redovisning är ett utdrag ur Årsredovisningen.

Följande större satsningar har genomförts under 2019:

- Stöd till forskning
- Utdelning av 2019 års antistigmpris
- Medverkan i Almedalen
- Medverkat i planeringen av Mental Health Run
- Genomfört en seminarierie inom psykisk hälsa
- Genomfört Mental Health Evening
- Styrelseledamöter verkat som vetenskapligt stöd till 1,6 Miljonersklubben
- Fördjupat samarbetet med Suicide Zero
- Samarbetat med Media Planet
- Produktion av artiklar med Icakuriren
- Insamlingar drivna av Frihjulet

Styrelsen har också påbörjat arbetet med Nystart 2, en organisationsutveckling för att klara fondens fortsatta långsiktiga verksamhet.

Utdelning av forskningsmedel

Psykiatrifonden delar årligen ut forskningsmedel till i första hand unga forskare eller forskare i början på sin forskarkarriär. De enskilda anslagen har de senaste åren legat på 60 000 kronor vardera och totala beloppet 2018 var 360 000 kronor. Psykiatrifonden fick under 2018 ett arv om ca 780 000 kronor. Detta var ändamålsbestämt till att avse forskning inom Bipolär sjukdom. Nettobehållningen av detta arv kunde fördelas först under 2019.

Psykiatrifonden har fördjupat sitt samarbete med Suicide Zero, SZ. Detta har bl. a medfört att SZ som bidrag skänkt 600 000 kronor till Psykiatrifonden med ändamålet att hela gåvan skall avse forskningsanslag inom området suicidprevention.

Psykiatrifondens medel för forskningsanslag 2019-2020 har fördelats med följande belopp:

Unga forskare	800 000 kronor
Bipolär sjukdom	700 000
Suicidprevention	600 000
Totalt	2 100 000 kronor

2019 års antistigmpris

Psykiatrifondens antistigmpris uppgår till 30 000 kronor. Priset delas ut varje år till en person/personer eller verksamhet som på ett betydande eller nyskapande sätt motverkat eller motverkar fördomar kring psykisk sjukdom, psykiska funktionsnedsättningar eller psykisk ohälsa i bredare bemärkelse.

Styrelsen beslutade att utse Anders Hansen till 2019-års pristagare. Styrelsens motivering till valet var följande:

”År 2019 har priset tilldelats läkaren och författaren Anders Hansen för att han på ett pedagogiskt och naturligt sätt berättar om psykisk ohälsa och hur den kan förebyggas. Hansen genomför därmed ett viktigt folkbildande arbete som bidrar till att fördomar runt psykisk ohälsa minskar”.

Medverkan i Almedalsveckan

Psykiatrifonden medverkade även under 2019 i Almedalsveckan på Gotland. Syftet var, i likhet med tidigare år, att sprida kunskap om psykisk hälsa, informera om forskningsframgångar, delta i diskussionsforum samt att sprida kunskap om Psykiatrifonden.

Medverkat i planering av Mental Health Run

Mental Health Run, MHR är ett motionslopp som uppmärksammar motionens betydelse för vår psykiska hälsa och dessutom skänker överskottet till forskning. Mental Health Run är en ideell förening som varje år arrangerar motionsloppet. Psykiatrifonden har under flera år som MHR ägt rum medverkat i att arrangera och genomföra detta.

Utvecklat och genomfört en seminarierie

I samband med Mental Health Evening 2018 framfördes önskemål om att man ville ha en fördjupade kunskapspridningen inom några av områdena. Styrelsens utvecklade detta önskemål tillsammans med 1,6 miljonerklubben och ICA-kuriren och tillsammans genomfördes en seminarierie om fyra tillfällen under 2019. Hjärnkoll har vid samtliga tillfällen bidragit med ambassadörer som berättat om egna erfarenheter av psykisk ohälsa och var också medarrangör vid det sista seminariet för året.

Följande seminarier genomfördes under 2019:

Att falla mellan stolarna, 6 februari

Seminarieriet *"Att falla mellan stolarna"* behandlade det förhållandet att personer med missbruk och psykisk ohälsa ofta bOLLAS mellan sjukvården och socialtjänsten som ett "svartepettenspel" och riskerar att bli utan adekvat vård och stöd.

Ökande psykisk ohälsa bland unga, 10 april

Seminarieriet *"Ökande psykisk ohälsa bland unga vuxna"* redovisade att utifrån aktuella rapporter ökar den psykiska ohälsan bland gymnasieelever och speciellt drabbade är unga kvinnor. Orsaker och möjliga insatser som skulle kunna vända på trenden var fokus på seminarieriet.

Psykisk ohälsa i ett europeiskt perspektiv, 1 juli

Seminarieriet *"Psykisk ohälsa i ett europeiskt perspektiv"* hölls under Almedagsveckan på Europahuset. Temat var psykisk ohälsa i ett europeiskt perspektiv och föreläsningarna handlade om missbruk, spelberoende och ungas psykiska ohälsa.

Stigma, att bryta tabun, 25 november.

Seminarieriet *"Stigma, att bryta tabun"*, och medverkande var Maria Borelius, journalist och författare, Maria Skott psykiatrisk utvecklingsansvarig, Region Stockholm, Lena Flyckt, docent KI, samt två personer med egen erfarenhet av stigmatisering. Även en behandlingsmetod mot s.k. egenstigma presenterades.

Seminarie serien har varit en kunskapsförmedlande satsning och har kostat knappt 70 000 kronor. Deltagarna har medverkat utan ersättning.

Genomfört Mental Health Evening

För tredje året i rad genomförde Psykiatrifonden i samarbete med 1,6 miljonerklubben och ICA-kuriren Mental Health Evening, MHE, den 7 oktober på Södra Teatern i Stockholm. Den arrangerades med syfte att belysa vårt gemensamma arbete mot fördomar gentemot personer med psykiska sjukdomar. Årets tema var Ångest.

En av tio svenskar har ångest. Vad är ångest och varför får vi ångest? Hur drabbas kvinnor specifikt? Vad finns det för behandlingsalternativ för att minska och förebygga detta folkhälsoproblem? Syftet med MHE var att minska stigmat kring psykiska sjukdomar genom att låta experter och personer med egna erfarenheter berätta och med artister och musik skapades en positiv känsla av att det finns hopp.

ICA-kuriren hade under året producerat en artikelsamling PSYKISK OHÄLSA – *berör oss alla*. Artiklarna berör olika kunskapsområden inom psykisk hälsa och strategier för att bidra till följande: De minskar fördomarna, har tema ångest, att forskning räddar liv och att alla känner någon. Detta skedde genom följande artiklar:

- Skärmflödet blir övermäktigt för hjärnan
- Sök Vård! – det finns hjälp mot svår ångest
- Vi springer för den psykiska hälsan
- Vi måste stärka nyanlända rädda kvinnor och barn
- Du sover kanske bättre än du tror
- Oron tog över mitt liv
- Lidandet märks inte alltid utåt

- Ångest ska inte behöva orsaka för tidig död
- Psykisk ohälsa är ett folkhälsoproblem

Den delades ut till samtliga besökare på MHE. Övriga exemplar delar fonden ut i kommande olika sammanhang.

Styrelseledamot verkat som vetenskapligt stöd till 1,6 Miljonersklubben mm

Samarbetet med 1.6 miljonersklubben har inneburit möjlighet att vidga klubbens information om kvinnors psykiska hälsa. Vice ordförande har varit med och representerat fonden i en expertgrupp kopplad till 1,6 miljonersklubben. Ordföranden var medlem i deras vetenskapliga råd.

Fördjupat samarbetet med Suicide Zero

Fonden för **Psykisk Hälsa**, och Suicide Zero, SZ, har under 2019 fördjupat sitt samarbete bl. a medverkade ordföranden i SZ som presentatör i Mental Health Evening tillsammans med Alexandra Charles.

Samarbetet omfattar bl. a att gemensamt genomföra aktiviteter såsom att skriva artiklar, medverka vid genomförandet av seminarieserien, mm. Ett särskilt område för samarbete är utdelning av forskningsmedel. Suicide Zero samlar in omfattande medel för stöd till forskning, men har inget vetenskapligt råd till stöd vid fördelning av dessa. SZ har under 2019 som bidrag överfört 600 000 kronor till Psykiatrifonden med syfte att fondens styrelse skall utlysa och med stöd av det vetenskapliga rådet fördela dessa som forskningsanslag inom området Suicidprevention.

En representant från SZ har valts in i Psykiatrifondens styrelse samt en representant, på förslag av SZ, i Psykiatrifondens vetenskapliga råd. Psykiatrifondens ordförande är invald i Suicide Zeros expertråd.

Samarbetat med Media Planet

Fonden samarbetar även med MediaPlanet och samproducerade bilagorna Psykisk Hälsa Kvinnors hälsa, Hjärnan & Nervsystemet samt Folkhälsa.nu, som går ut med våra stora dagstidningar.

Nystart 2

Psykiatrifonden har sedan Nystart 2014 genomgått en stark utveckling, både vad avser de ändamålsinriktade aktiviteterna som ekonomin. Verksamhetens tillväxt har inneburit en ökad arbetsbörda som medfört att styrelsen anlitat extern arbetskraft för vissa uppgifter. Nu befinner sig fonden i ett skede där man förutser en fortsatt snabb tillväxt till en ny och högre nivå. För att skapa en grund för att möta detta har styrelsen påbörjat ett arbete med att professionalisera fondens inre och yttre arbete i form av att utveckla en långsiktig organisation, kallat Nystart 2. Arbetet påbörjades under 2019 och organisationen är tänkt att utvecklas successivt.

6 Utvärdera hur det gick

6.1 Utvärdera prestationer i förhållande till använda resurser, tidigare resultat, andras resultat och/eller satta mål

Resultat av Psykiatrifondens insatser

Resultat av Psykiatrifondens arbete är svårt att mäta mellan enskilda år, utan skall ses som en

process under lång tid. Psykiatrifonden beskrev i effektrapporten för 2019 följande:

”Fondens arbete under 2018 och 2019 har varit ganska likartat. I båda årsrapporterna avseende 2018 och 2019 samt effektrapporten har detta beskrivits. För djupare analys hänvisas framförallt till dessa på Psykiatrifondens hemsida”,
<https://www.psykiatrifonden.se/styrdokument>.

Följande redovisning är ett utdrag ur Årsrapporten avseende 2019.

”Utvecklingen inom forskning och behandling för psykiska sjukdomar går nu snabbt framåt och flera stora genombrott har gjorts de senaste åren. Nu finns till exempel internetbaserad KBT för många problem som innebär att du ofta kan få hjälp även om du inte bor nära en vårdgivare. Ett nytt läkemedel mot depression har just börjat användas och vi ser ett ökat fokus på vilken roll immunsystemet och inflammation kan ha vid psykisk ohälsa. Detta är exempel på forskning som Psykiatrifonden stöttar”.

Psykiatrifonden delar årligen ut forskningsmedel till i första hand unga forskare eller forskare i början på sin forskarkarriär. De enskilda anslagen har de senaste åren legat på 60 000 kronor vardera och totala beloppet 2018 var 360 000 kronor.

Psykiatrifondens medel för forskningsanslag 2019-2020 har fördelats med följande belopp:

Unga forskare	800 000 kronor
Bipolär sjukdom	700 000
Suicidprevention	600 000
Totalt	2 100 000 kronor

Utvecklingen av forskningsanslagen till unga forskare har varit följande;

2014-2015	2015-2016	2016-2017	2017-2018	2018-2019	2019-2020
100 000	300 000	400 000	300 000	360 000	800 000

Målet att dela ut 2 000 Tkr i forskningsmedel 2021 uppnåddes således redan 2019-2020. Däremot använde endast 2 681 Tkr till ändamålskostnad. Ett arv under 2019 gav utrymme för högre ändamålsinriktade satsningar, men detta kom så sent att detta inte gick att genomföra. Arvet medförde därför ett överskott om 1 985 Tkr. En stor del av detta planeras att finansiera särskilda satsningar under 2020.

Verksamhetens rörelseresultat exkl. finansiella intäkter 2019 jämfört med 2018

	Budget 2019	Resultat 2019	Resultat 2018
Rörelseresultat			
Summa övriga rörelseintäkter	1 600 000	4 971 477	1 744 720
Summa rörelsekostnader	1 500 000	2 984 703	912 013
Rörelseresultat exkl. finansiella intäkter och kostnader	100 000	1 986 774	832 708
Summa resultat från finansiella poster		-1 573	3 558
Resultat efter finansiella poster		1 985 201	836 266

Måluppfyllelse på nationell nivå

Önskvärd utveckling förväntas ske på samhällsnivå och genom förändringar i olika struk-

turer. Flera organisationer arbetar inom samma målområde, psykiatri/psykisk hälsa. Eftersom Psykiatrifonden är en liten aktör med begränsade resurser i ett nationellt perspektiv är det svårt att utläsa detta relaterade exklusivt till fondens insatser. Fonden arbetar därför med insatser som skapar indirekta effekter ofta i samarbete med andra organisationer. Detta sker bl. a genom att på olika sätt medverka till att öka kunskapen i samhället och hos olika berörda aktörer, att t. ex informera om forskningsrön och nya kunskaper. Fonden noterar en markant ökning i antalet ansökningar om forskningsanslag från unga forskare från ca 20 2018 till 61 2019. Vi tar detta som en indikator på att fondens verksamhet attraherar flera unga forskare till området vilket är ett uttalat mål för fonden. Någon förnyad analys av hur samhällets fördelning av forskningsanslag har förändrats över tid har inte gjorts.

Det är inte möjligt att utan en fördjupad studie presentera hur människor med psykisk ohälsa upplever sin situation och förändring över tid exklusivt till Psykiatrifondens arbete. Styrelsen bedömer att den informationsverksamhet som fonden bedriver bidrar till ökad kunskap hos befolkningen och även i berörda myndigheter. Detta valideras av ett stort antal positiva återmätningar till fonden efter MHE och webinarier.

Vi noterar en ökad debatt i samhället om negativa levnadsförhållanden och även bristande somatisk hälsa och för tidig död för människor med psykisk ohälsa. Deras behov av stöd framhålls allt oftare och debatten syftar oftast till att förbättra livet för dem. Man kan också uppleva att medierna är mera varsamma i artiklar som handlar om händelser där psykisk ohälsa finns med i bilden. Allt fler kända personer, t ex artister och politiker träder fram och berättar om sin psykiska ohälsa, antingen pågående eller tidigare. Detta är inte direkt mätbart, men kan ändå betraktas som en effektindikator. Styrelsen uppfattar därför att det skett en utveckling mot mera öppenhet beträffande psykisk ohälsa och att detta kan tolkas som ett resultat av Psykiatrifondens arbete tillsammans med andra aktörer.

Måluppfyllelse på verksamhetsnivå

Psykiatrifonden har vidgat sin samverkan med WeMind. Detta vidgar kunskapsområdet inom det psykologiska området och ger ökad erfarenhet, kunskap om fundraising och kontakter mot näringslivet, som kan vara viktiga för fonden. I samband med fyllnadsval av ersättare i styrelsen i december 2019 har två av de tre kompetensområdena uppnåtts. Återstår att besätta är ledamot med kompetens inom kommunikation och media. Den kompetensen har identifierats och beräknas kunna tillsättas 2020

Vad avser stöd till forskning har styrelsen bl. a valt att stödja yngre forskare så att en framtida ökning av antal forskare inom området psykiatri och psykologi skall ske (2018 års årsrapport). Under 2019-2020 uppnådde Psykiatrifonden målet att kunna dela ut 2 100 000 miljoner kronor i forskningsanslag. Av dessa utgör 800 000 kronor anslag till unga forskare. Den förra utdelningen 2018 omfattade 360 000 kronor. Genom arvet 2018 avseende forskning inom Bipolär sjukdom har styrelsen kunnat fördela 700 000 kronor under 2019-2020. Suicide Zero har dessutom under året donerat en ändamålsbestämd gåva om 600 000 kronor till Psykia-trifonden för forskning inom suicidprevention, vilket också har delats ut. Styrelsen hade satt målet att under 2021 kunna dela ut 2,0 miljoner kronor i forskningsmedel, vilket således kunnat ske redan under 2019-2020.

Fördomar/stigma i förhållande till psykisk ohälsa motverkas genom att Psykiatrifonden utlyser ett pris, fördomspriset, till den person/de personer eller organisation som mest bidragit till att minska fördomar kring psykisk ohälsa. I likhet med tidigare år har 30 000 delats ut under året.

Som tidigare år har styrelsen medverkat i Almedalsveckan under 2019, Mental Health Run, Mental Health Evening samt genomfört en seminarierie. Vidare har fonden samarbetat med MediaPlanet med bilagor och artiklar i dagspress och fördjupat samarbetet med ICA-kuriren genom att producera artiklar om olika psykiatriska tillstånd. Ett fördjupat samarbete har skett med Suicide Zero. Dessa aktiviteter upplever styrelsen ha bidragit till att öka allmänhetens kunskap om psykisk hälsa och även Psykiatrifondens synlighet.

I likhet med under 2018 har styrelsen inte haft resurser att påbörja arbetet med att påverka berörda företrädare för massmedia m fl. att ändra de pressetiska reglerna till att skydda mot publicering av psykisk ohälsa i de fall det inte är relevant för artikeln eller att berörda personer inte utmärks på ett oetiskt sätt. Detta arbete är komplext och kräver ett stort engagemang och arbetsinsats tillsammans med olika berörda. Målet kvarstår att påbörja ett sådant arbete.

En extern resurs har engagerats till styrelsen med uppdrag att utveckla former och strategier för att förmå större företag att engagera sig i Psykiatrifonden och även ge större donationer, t ex att bli huvudsponsor för Psykiatrifonden. Målet är att kunna öka utdelning av forskningsmedel och även folkbildning inom psykisk hälsa.

Extern resurs på deltid har under 2019 engagerats för att i samarbete med olika parter samordna planering och genomförande av olika events och mediala artiklar.

Styrelsen har under 2019 kunnat upprätta ett kansli för sin verksamhet. Efter årsskiftet 2018-2019 disponerar styrelsen kontorslokal, sammanträdesrum samt gemensamma utrymmen i WeMinds lokaler i Stockholm. Därigenom har Psykiatrifonden uppnått målet att ha ett eget kansli. Målet nu är att fulltidsbemanna detta.

Psykiatrifondens förankring ute i landet kan till viss del relateras till omfattningen av vanliga gåvor samt minnesgåvor. Allmänhetens gåvor har legat inom intervallet 150 000 - 250 000 kronor över de senaste åren. Minnesgåvorna har under perioden 2014-2019 haft en ökning även om dessa har legat stilla på ca 300 000 kronor de senaste åren. Ökningen av minnesgåvorna bedömer styrelsen vara en effekt av mer utåtriktad verksamhet och genom samarbetet med bl. a ICA-kuriren och 1,6 Miljonersklubben. En ökning av antalet minnesgåvor synes ha skett under hösten 2019 och verkar fortsätta under 2020. Detta kan sannolikt förklaras av att man på Eniro och Google länkas till Psykiatrifonden när vissa sökord används, t ex psykisk hälsa eller liknande. Denna funktion startade under hösten 2019 och bedöms vara effektiv för länkning till och synliggörande av fonden. Ytterligare satsningar med syfte att öka minnesgåvorna planeras ske.

Gåvor från företag och gåvor från organisationer har också ökat. Två större arv har influtit 2018 resp. 2019. Influtna arv är så få att det inte går att göra någon prognos över utveckling av antal arv och nivå på dessa. En satsning på information till familjejurister och begravnings-byråer kommer att ske under 2020”.

Styrelsen har inte underlag till att ytterligare utvärdera effekterna av sitt arbete under 2019.

*6.3 Utifrån periodens resultat, dela **lärdomar** och vad ni avser göra för att upprätthålla och **förbättra** resultatet i framtiden*

Gåvor från allmänheten, framförallt minnesgåvor, har ökat över tid och är en viktig inkomstkälla. Den är även en indikator på spridning av kännedom om fonden. Stora inkomster som medger en snabbare och effektivare utveckling mot fondens mål är arv samt större donationer från företag, organisationer och enskilda. Styrelsen har beslutat att år 2020 skall ha ett större fokus på insamling av pengar och med särskilt fokus på större företag samt att utveckla en ny hemsida, vara mer synlig i sociala medier, bl a för insamlings av pengar samt utnyttja digital teknik för seminarier/Webinarer. För denna utveckling har fonden engagerat särskilda resurser.

7. Beskriv hur ni mäter

7.1 Ange **definitioner** för de mått som ni använder för att mäta prestationer

Prestationerna definierar fonden utifrån de insatser som görs, vilket redovisas i kapitel 4, **Rapportera Prestationer**. De mått fonden använder för mätning av prestationer är detsamma som de indikatorer fonden använder för att spegla utvecklingen av effekter.

Fonden skrev i årsrapporten avseende 2019 följande avseende effekter av sitt arbete:

”Effektindikatorer

Man kan följa utvecklingen i samhället genom att studera nationella uppföljande studier. Då kan man jämföra vissa utvalda indikatorer som mäter sådana över tid, sk. effektindikatorer. Sådana studier görs inte regelbundet eller på samma sätt över tid.

En annan, men svårt mätbar, indikator är i vilken utsträckning man upplever att psykisk ohälsa ges större massmedialt och kunskapsrelaterat utrymme, eller om människor med pågående eller tidigare psykisk ohälsa i större utsträckning offentligt går ut och informerar om detta. Här avses inte minst medialt kända eller offentliga personer.

Mätbara effektindikatorer avseende fördelning av forskningsmedel inom kunskapsområdet på nationell nivå är t ex följande:

- Utveckling av fördelning av forskningsanslag
- Utveckling av antal sökande till forskningsmedel
- Förändringen av antal ansökningar eller
- Antal avslutade forskningsprojekt inom området

Dessa gäller i vissa delar även för Psykiatrifondens arbete. Inom detta område är Psykiatrifonden en liten aktör, men har en viktig roll i att sprida kunskap om forskningsresultat och genom påverkansarbete. De indikatorer fonden följer för sin egen utveckling är följande:

- Antal ansökningar till forskningsanslag
- Utveckling av utdelade forskningsmedel

Här har fonden gjort ett större positivt språng vid 2019-2020 års utdelning.

Mätbara indikatorer som i högre grad speglar resultatet av Psykiatrifondens arbete inom kunskapspridning är bl. a följande:

- Utveckling av gåvor från allmänheten
- Utveckling av minnesgåvor

- Utveckling av antal medlemmar
- Gåvor och donationer från organisationer och företag samt arv

Flera av dessa indikatorer verkar spegla på vilket sätt psykisk ohälsa diskuteras mera öppet i samhället bl. a genom den upplysnings- och påverkansarbete Numera Fonden för **Psykisk Hälsa** genomför, dvs. minskad stigmatisering och inte minst som en spegling av fondens synlighet i olika sammanhang.

Verksamhetsindikatorer

Verksamhetsindikatorer speglar den utveckling som Psykiatrifonden genomgår och som bedöms ha en direkt eller indirekt påverkan på resultatet. Följande verksamhetsindikatorer blir då intressant att jämföra över tid:

- Utveckling av fondens omsättning
- Utveckling av ändamålskostnaderna

Dessa indikatorer speglar såväl hur kunskap om Psykiatrifonden och dess verksamhet har förändrats och indirekt stigma bl. a i form av förändrade intäkter.

Fonden för **Psykisk Hälsa**

Martin Schalling
Ordförande

Per-Åke Warg
Kassör